

Guvernul Republicii Moldova

**AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU CERCETARE ȘI
DEZVOLTARE**

**GHIDUL EXPERTULUI
INDEPENDENT**

Chișinău – 2018

GHIDUL EXPERTULUI

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD) a fost creată în baza Hotărârea Guvernului nr.196 din 28.02.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare

Agenția este autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, care implementează politica statului în domeniile de activitate ce îi sînt încredințate

Agenția are misiunea de a asigura excelența și performanța în vederea realizării priorităților naționale în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării.

Prezentul ghid a fost aprobat prin ordinul ANCD

Ghidul expertului independent este un îndrumar metodologic pentru experți și angajații ANCD în procesul de expertiză a proiectelor din sfera științei și inovării

GHIDUL EXPERTULUI

Stimate Expert independent,

Vă mulțumim pentru efortul depus în procesul de evaluare a proiectelor din sfera cercetării și inovării, efort fără de care ar fi imposibil de asigurat selectarea adecvată a proiectelor pentru finanțare. În promovarea unei abordări obiective, expertiza independentă reprezintă unul din elementele critice ale întregului proces de evaluare. Această expertiză vine să îndeplinească două funcții importante:

1. Funcția de filtru de selecție, care asigură finanțarea numai acelor proiecte care reprezintă merit și excelențe, și care se încadrează în prioritățile definite de entitățile care anunță apelurile de concursuri.
2. Funcția de îmbunătățire a calității cercetărilor, prin analiza riguroasă și formularea observațiilor critice pe marginea proiectelor propuse. Acest aspect este deosebit de important și trebuie să fie în ajutorul comunității științifice pentru stabilirea și ajustarea priorităților de cercetare.

Pentru a asigura implicarea D-voastră în acest proces în modul cel mai eficient, aducem mai jos unele sugestii și recomandări, sub forma unor întrebări și răspunsuri, care vă vor fi de ajutor în activitatea de evaluare independentă.

GHIDUL EXPERTULUI

1. Ce înțelegem prin expertiză/evaluare a proiectelor din sfera științei și inovări și pentru ce este nevoie de aceasta?

Prin expertiză a proiectelor din sfera științei și inovării înțelegem - un sistem de acțiuni de suport în domeniul științei și inovării care constau în organizarea și efectuarea procesului de expertiză, evaluarea obiectelor expertizei de către experții independenți conform principiilor și criteriilor de bază ale expertizei prevăzute de actele normative. În baza rezultatelor expertizei are loc formularea concluziilor privind oportunitatea sau inoportunitatea finanțării obiectelor expertizei din contul mijloacelor bugetului de stat și alte surse de finanțare

2. Cine sunt experții independenți și care este rolul lor?

Experții independenți sunt specialiști cu calificare înaltă (deținători ai gradelor științifice de doctor și doctor habilitat) recunoscuți din Republica Moldova și de peste hotare. Experții independenți evaluează obiectele expertizei (proiecte de cercetare, transfer tehnologic, dezvoltare a infrastructurii etc.) în baza unor criterii și fișe de evaluare aprobate de ANCD

3. Cine poate deveni expert independent al ANCD și cum?

ANCD anunță periodic concurs de selectare a experților independenți din rândurile: a) membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei b) cadrelor științifico-didactice sau științifice cu grad științific la recomandarea secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei, a

GHIDUL EXPERTULUI

instituțiilor acreditate în sfera cercetării și inovării, inclusiv laboratoarele științifice, catedrele de specialitate, centrele științifice, consiliile științifice/senatele institutelor și universităților, consiliile facultăților; c) cadrelor științifico-didactice sau științifice care sânt abilitate de către Consiliul ANACEC; d) cercetătorilor științifici din Republica Moldova și de peste hotare; e) specialiștilor de înaltă calificare din ramuri de producție, din mediul de afaceri etc. recomandați de către autoritățile publice centrale și alte autorități administrative.

4. Cum sunt alocate obiectele expertizei experților independenți?

Proiectele care urmează a fi expertizate sunt analizate minuțios de angajații ANCD, care în comun cu membrii Colegiului ANCD aprobați de selectează experții în baza specializării lor în domeniul proiectului vizat. În cazul în care nu sunt depistate impedimente ce ar împiedica obiectivitatea și realizarea evaluării în termenii stabiliți, expertului independent i se propune să evalueze proiectul.

5. Care sunt posibilele impedimente ce ar împiedica obiectivitatea și realizarea evaluării de către expertul independent?

GHIDUL EXPERTULUI

a) refuzul expertului independent

b) existența conflictului de interes, care are loc în cazurile în care:

- ⌚ expertul independent activează s-au a activat în ultimii 5 ani în aceeași instituție cu cel puțin un membru din echipa obiectului propus evaluării (angajat de bază sau prin cumul);
- ⌚ expertul independent este în relații de rudenie cu cel puțin un membru al echipei obiectului expertizei;
- ⌚ expertul independent realizează în comun activități științifice cu cel puțin un membru al echipei obiectului expertizei;
- ⌚ expertul independent a realizat în comun activități în ultimii 5 (cinci) ani cu unul din membrii echipei obiectului expertizei;
- ⌚ expertul independent are interes personal în rezultatele expertizei;
- ⌚ există orice alte condiții care pot influența obiectivitatea expertizei.

c) Lipsa timpului pentru realizarea evaluării (în cazul în care expertul are un orar încărcat de activitate, din care cauză ar putea să nu se încadreze în termenii stabiliți (5 zile lucrătoare).

d) Ne corespunderea specializării și calificării expertului cu domeniul și tematica obiectului expertizei (În cazul în care expertul susține că tema sau domeniul obiectului expertizei nu intră în sfera competențelor sale științifice de înaltă calificare).

GHIDUL EXPERTULUI

6. Câți experți sunt antrenați pentru evaluarea unui obiect al expertizei?

Expertiza se efectuează simultan de către cel puțin doi experți independenți, cu excepția obiectelor expertizei internaționale care sunt expertizate în modul definit de acordurile/protocoalele aferente de colaborare. În cazul concluziilor divergente a doi experți independenți, reflectate prin punctajul total indicat în fișele de evaluare, se încadrează al treilea expert independent.

7. Cum realizez evaluarea obiectelor expertizei?

Evaluarea obiectelor expertizei se realizează în baza fișei de evaluare corespunzătoare. Analiza obiectului expertizei în baza dimensiunilor și criteriilor de evaluare precizate în fișă asigură o evaluare complexă. Fișele de evaluare conțin câteva dimensiuni de evaluare care conțin un șir de criterii de evaluare.

Pentru a evalua proiectul la fiecare dimensiune de evaluare, în fișa de evaluare sunt indicate un șir de criterii ale acestei dimensiuni, care urmează a fi considerate de către expertul independent. Dar aceasta nu înseamnă că expertul nu poate să atribuie punctajul luând în considerație și alte criterii de evaluare care nu au fost identificate în fișele de evaluare, dar care se înscriu în dimensiunea de evaluare analizată și sunt relevante pentru scopul și obiectivele apelului de concurs.

Expertul independent este solicitat să aprecieze proiectul pentru fiecare dimensiune evaluată în baza criteriilor de evaluare prin atribuirea unui punctaj cuprins între 0 și 5 puncte, cu precizie de 0.1 (o zecime).

GHIDUL EXPERTULUI

Punctele acordate semnifică calificativele după cum urmează: 5 - excelent care se evidențiază prin contribuție la nivel global; 4 - foarte competitiv, nu există elemente semnificative care urmează să fie îmbunătățite; 3 - competitiv, conține unele elemente care ar putea fi îmbunătățite; 2 - non competitiv, care necesită modificări substanțiale la toate capitolele; 1 - slab, cu defecte severe, care sunt intrinseci proiectului propus; 0 - lipsește informația.

Pentru fiecare dimensiune evaluată sunt fixate baraje, care automat exclud obiectul expertizei din competiție dacă nu sunt atinse. De asemenea la calculul final dimensiunile evaluate au o pondere relativă diferită, care la fel este stabilită în baza analizei priorităților apelului. Barajele și ponderea relativă sunt indicate în fișele de evaluare.

După atribuirea punctajului la fiecare dimensiune de evaluare, expertul independent este solicitat să argumenteze calificările acordate, prin enumerarea punctelor tari și slabe ale obiectului expertizei, conform dimensiunii în cauză.

Expertul independent formulează comentarii generale asupra valorii obiectului expertizei, aducând argumente convingătoare, după efectuarea evaluării, la toate dimensiunile de evaluare.

Calcularea punctajului final acordat de fiecare expert independent se va efectua conform legislației. Formula de calcul este calculată automat fiind înserată în fișa de evaluare.

8. Cum transmit rezultatele evaluării?

După finisarea evaluării și completarea fișei de evaluare, expertul

GHIDUL EXPERTULUI

independent transmite angajatului ANCD:

- fișa de evaluare completată în variantă electronică (Excel) și varianta tipărită pe hârtie și semnată de mână
- Obiectele expertizei (în cazul în care a primit sub semnătură obiectul expertizei)

9. De ce este nevoie de a păstra confidențialitatea expertizei?

Informația despre experții independenți selectați pentru efectuarea expertizei este confidențială. Expertul independent încadrat cât și angajații ANCD poartă răspundere pentru răspândirea datelor cunoscute în legătură cu organizarea și efectuarea procesului de expertiză.

Este nevoie de a păstra confidențialitatea expertizei deoarece:

- Obiectele expertizei reprezintă rezultatele activității științifice ale autorilor și sunt proprietatea lor intelectuală, divulgarea confidențialității ar însemna încălcarea dreptului lor la proprietatea intelectuală;
- Informația despre un obiect al expertizei ar putea fi utilizată de potențialii concurenți, ceea ce ar diminua obiectivitatea expertizei;
- Divulgarea confidențialității ar putea duce la apariția unei situații de conflict de interes.

10. Aspectele de etică pot fi menționate la completarea fișei de evaluare?

Aspectele de etică nu sunt incluse în fișele de evaluare, însă experții independenți sunt în drept să menționeze în

GHIDUL EXPERTULUI

argumentările aduse toate suspiciunile referitoare la violarea principiilor etice. În șirul acestora se include în primul rând plagiatul, prezentarea unor informații false în obiectul expertizei, precum și proiectele care implică testele pe ființe umane, colectarea și gestionarea datelor personale ale cetățenilor, etc.

11. Cum aș putea contribui la perfecționarea procesului de evaluare a proiectelor din sfera cercetării și inovării organizat de ANCD?

În scopul perfecționării evaluării proiectelor de cercetare din sfera științei și inovării, ANCD menține un proces permanent de îmbunătățire a procedurii de expertizare. De aceea experții sunt rugați să comunice în mod independent ANCD toate sugestiile privind carențele și oportunitățile de perfecționare a procesului de evaluare pentru planificarea măsurilor de remediere.

12. Serviciile de expertiză se remunerează?

ANCD și expertul independent încheie un contract de prestare a serviciilor în scopul acordării serviciilor de evaluare și expertizare științifică în sfera științei și inovării. În conformitate cu acest Acord serviciile expertului independent sunt remunerate.

Documente importante:

- 🕒 Legea nr. 259 din 15.07.2004 privind Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova

GHIDUL EXPERTULUI

- ⌚ Legea nr. 138 din 21.07.2007 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare
- ⌚ Legea nr. 226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare
- ⌚ Legea nr.190 din 21.09.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative
- ⌚ Hotărârea Guvernului nr. 809 din 29.10.2015 cu privire la aprobarea Acordului de Parteneriat dintre Guvernul și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2015
- ⌚ Hotărârea cu privire la aprobarea direcțiilor strategice ale activității din sfera științei și inovării pentru anii 2013–2020
- ⌚ STRATEGIA INOVAȚIONALĂ a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”